

Мельник О. О. к.і.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет

ВДОСКОНАЛЕННЯ СТАНДАРТІВ ЯКОСТІ ОСВІТЯНСЬКИХ ПОСЛУГ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Анотація. Стаття присвячена питанням вдосконалення стандартів якості управління вищими навчальними закладами в умовах європейської інтеграції України.

Ключові слова: вища освіта, стандарт якості, закон.

Освіта – це стратегічний ресурс соціально-економічного і культурного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені. Процес наближення України до Європи відбувається за кількома напрямками, один із яких – освітянський. У 1999 р. міністерства освіти 29 країн підписали Болонську декларацію. Цим актом країни-учасниці вирішили створити єдиний європейський освітньо-науковий простір [1].

Одним із принципів Болонських реформ є досить жорсткі вимоги до якості підготовки фахівців з вищою освітою. Споживачі освітянських послуг та зростаюча конкуренція у цій сфері змінюють вимоги щодо якості їх надання в Україні і в світі. Стандартизація організаційної роботи та роботи з документами може стати основою створення всебічної програми управління якістю надання послуг в галузі освіти. Стандарт ISO 9000 може стати в нагоді вищим навчальним закладам зробити це [2].

ISO – це скорочення від International Organization for Standardization (Міжнародна організація по стандартизації ІСО) – міжнародне агентство, яке об'єднує майже 100 країн-членів. Кожна країна, незалежно від її розміру, має один «рівний» голос.

Рішення по впровадженню ISO 9000 може ґрунтуватися на таких чинниках: задоволення запитів споживачів освітянських послуг, які вимагають ISO 9000; визнання державних стандартів якості освіти України навчальними закладами Європейського Союзу (ЄС); конкурентоспроможність на внутрішньому і зовнішньому ринках праці випускників

українських ВНЗ; вдосконалення системи якості освіти; мінімізація аудитів, що повторюються, виконуються різними споживачами [3].

Основні переваги: розширення визнання рівня якості вищої освіти України завдяки стандартам; доступність стандартів на багатьох мовах сприяє розширенню зв'язків між вищими навчальними закладами різних країн. Природно, ці переваги досягаються тільки при хорошому плануванні, наполегливій праці і постійному вдосконаленні. Комітет ISO з розробки стандартів якості виділив наступні сім принципів, які сприяють досягненню мети у царині управління підвищенню якістю: орієнтація на споживача освітянських послуг; лідерство; залучення персоналу; процесуальний підхід; системний підхід до управління; постійне поліпшення; ухвалення рішень на підставі фактів.

Основою при підготовці до реєстрації по ISO 9000 служить виконання циклу: «перевірйай» – зрозуміти зміст стандарту; «дій» – визначити доцільність поліпшення системи перед підготовкою документації для реєстрації по ISO 9000; «плануй» – скласти розклад навчання і розробки документації; «роби» – документувати систему якості в достатній мірі, що дозволяє продемонструвати діяльність ВНЗ третій стороні – реєстратору.

Документацію, необхідну по ISO 9000, можна розділити на чотири рівні: 1) керівництво якістю; 2) процедури (описують діяльність на рівні підрозділів, створюються керівниками підрозділів); 3) посадові інструкції; 4) решта документації

ISO 9000 вимагає, щоб виконувалася кожна застосовна вимога стандарту і щоб всі процедури були задокументовані відповідним чином. Процедура визначення відсутніх елементів процесу або незадокументованих процедур називається аналізом пропусків. Аналіз пропусків зазвичай проводиться в підготовчий період перед візитом реєстратора, який визначить відповідність організації стандарту. Його можна проводити у будь-який час для оцінки відповідності системи якості вимогам ISO 9000. Знахідки, отримані в ході аналізу пропусків, добра підстава для перевірки того, чи всі елементи системи якості враховані [4].

Типові знахідки аналізу пропусків: персонал, що працює має в своєму розпорядженні неадекватні посадові інструкції і інформацію про контроль якості; процедури і посадові інструкції не виконуються; зміни в зареєстрованих документах не затверджені; немає процедур роботи з застарілими документами; корегуючи дії відносно середніх навчальних

закладів (постачальників), що надали непідготовлених абітурієнтів, неадекватні; немає підтримки вищого керівництва для виконання корегуючих дій; статистичні методи використовуються некоректно[5].

При підготовці і проходженні реєстрації ВНЗ може контактувати з людьми як всередині, так і за рамками своєї установи. Ролі і відповідальність кожного співробітника вищого навчального закладу включають: прихильність і підтримку зусиль по впровадженню ISO 9000; позитивне сприйняття і відчуття співпраці; інформування про хід роботи.

У Верховній Раді зареєстровано три законопроекти про вищу освіту – від Партії регіонів (№1187 від 28.12.2012 р. Сороки М.П., Ківалова С.В., Калетніка Г.М.), опозиції (№ 1187-1 від 11.01 2013 р. А. Яценюка, В. Кличка, О. Тягнибока та інших) і робочої групи академіка Михайла Згуровського, який у парламенті зареєстрував Віктор Балога (№ 1187-2 від 21.01.2012 р.) [6]. 8 квітня 2014 року Верховна Рада України проголосувала у першому читанні за один з альтернативних законопроектів, зареєстрованих у парламенті, – №1187-2.

Список використаних джерел: 1. Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання: нормативний зб. / за заг. ред. М. Ф. Степка, Л. М. Горбунової. – К. : Форум, 2007. – Т. 1. – С. 1-798 2. «Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні» Указ Президента України; від 20.03.2008 № 244/2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/244/2008>. 3. ДСТУ ISO 9000-1-95 Стандарти з управління якістю та забезпечення якості. Частина 1 Настанови щодо вибору та застосування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bud-inform.com.ua/norms/view/dstu/858//> 4. Наказ № 217 від 27.03.07 «Про розвиток системи аграрної освіти та удосконалення підготовки кадрів для агропромислового комплексу». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua> 5. «Про вищу освіту» Закон України від 17 січня 2002 р. № 2984-III // Вища освіта. Нормативно-правові акти про організацію освіти у вищих навчальних закладах III-I рівнів акредитації : у 2 кн. / [М. І. Панов, Ю. П. Битяк, Г. С. Гончарова та ін.] ; за ред. М. І. Панова. – Х. : Право, 2006. – С.7-35. 6. Борденюк В. Висновок на проект Закону України «Про вищу освіту» (реєстрац. № 1187-2 від 21.01.2013 р./ Борденюк В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blog.liga.net/user/achernih/article/11242.aspx>